

Píseň: EZ439 - K nám popatř z nebes vysokosti+ **modlitba;**
Čtení: Gn 3, 1-7

Milí přátelé,

minulý týden jsme dokončili „druhou zprávu o stvoření.“ Text v závěru zdůrazňoval nahotu - v dnešním oddíle se nám hned několikrát vrací. Muž se také v předchozím oddíle neudržel a pojmenoval ženu, čímž nastavil vzájemý vztah nikoli rovnosti, nýbrž vzájemné podřízenosti. I to se vrací v dnešním oddílu. A také jsem zdůrazňoval, že Hospodin nezakazuje jíst ze stromu poznání dobrého a zlého (Gn 2, 17), nýbrž oznamuje, dokonce imperfektem - tedy nedokonavě: „Nebudeš jíst...“.

První lidský příběh

Ne náhodou je prvním lidským příběhem právě Gn 3. Vždyť je pokračováním člověčenské (význam hebr. adam!) touhy být nadřízen, diktovat, rozhodovat za jiné.

Satanský¹ had svádí, ale žena prvnímu pokušení odolá. Snadno. Ba dokonce správně a dobře hada opraví. Co říká had, není pravda. Hospodni pravil něco zcela jiného!

Avšak had si pouze připravoval cestičku. Ženin sebejistý pocit vítězství nad pokušením vzápětí neobstojí před stejnou reakcí hada: „Kdepak, Bůh vás tahá za nos. Jen nechce, abyste byli takoví, jako on.“ Z vnějšího pohledu čtenáře příběhu to zní možná absurdně. Jak by tomu mohl někdo uvěřit? Přitom právě tomu věří takřka každý člověk - bez Boha by nám bylo líp. A dvacáté století se o to pokusilo...

Je nápadné, že právě marxismus a nacionalismus, spolu z nich plynoucími totalitními režimy, hlásaly úplně to samé, jako had. „Bez Boha bude líp.“ „Boha nepotřebujeme.“ „Bůh na nás žárlí, omezuje nás.“ A, jako žena, se lidé nechali a nechávají svést pokušením vlastního dojmu. Vždyť ten strom má dobré ovoce. Je

¹ Z perského sátán = pokušitel.

lákavý. Slibuje moudrost a znalost. Tak proč by nám z něj Bůh zakazoval jíst?

Ty tam jsou fakta a znalosti, že to Hospodin Bůh zapověděl. A že asi ví, co dělá, když vše stvořil. Ta tam je víra v Boha, tedy poslušnost jeho slovu. Žena i muž dají raději na svoje dojmy a názory než na Boží slovo. A nestačí se divit následkům.

Tak je snad nápadné, že nejde o příběh historický - tedy jednoho bodu na časové ose existence vesmíru. Nýbrž že jde o příběh mýtický, tedy týkající se každého člověka. Každého. Tak, jak je sepsán, se formálně nikdy nestal. Jeho obsah je však právě tím, proč lidé ten dobrý, ba velmi dobrý, svět v mnohém tak zkazili. Kdepak dát na Hospodina a jeho slovo, radši na svůj dojem, názor, úhel pohledu. Vždyť ta žena „jen“ učinila úplně stejné!

Proto je první lidský příběh právě tento. Takový je základní příběh lidského života: Nedáváme na Hospodina. Dáváme na své dojmy, na sebe. Chceme určovat, rozhodovat, být nadřízenými.

Jazykově

Než využiji pregnantního výkladu z literatury, který doplním vlastními komentáři, dovoluji trochu jazykově. Pozornost řady lidí totiž strhává Gn 3, 6 - „strom slibující vševědoucnost.“

Nic takového však v hebrejštině není. Nejen, že takové slovo ve starověké hebrejštině neexistuje. Ale text sám hovoří pouze o tom, že strom je „žádostivý k nabytí *rozumnosti*“, řečeno s kralickým překladem. Hebrejské s-k-l znamená „porozumět, prosperovat, být moudrým.“ Podstatné jméno sekel znamená „porozumění.“ A maskil, od stejného kořene, je hebrejský termín pro báseň. Ze 72 výskytů se tento kořen 70x vyskytuje v hiflu, tedy v kořenu vyjadřující způsobení základního kořene - např. „učinít rozumějším.“

Řeceno výkladem, nikoli překladem, toto slovo znamená „rozumové promyšlení situace i vlastních myšlenek ústící v moudré jednání a úspěch.“ To vidí žena ve ovoci stromu v Gn 3. Žádnou vševědoucnost. Takový „překlad“ jen mate čtenáře.

Doslovný překlad, s výkladovou poznámkou pod čarou, precizně vykresluje, proč tak snadno žena podlehla druhému hadovu svodu. Protože to, co žena v ovoci viděla, v něm skutečně bylo. A je.

Proces rozlišení dobra od zla vyžaduje právě obsah slovesa s-k-l. Ale kapacita lidské mysli není dostatečná, aby dokázala zvážit vše nezbytné k moudrému jednání. Pokud nejde o běžné situace. A když člověk pořádně nezváží, co a jak, pak se rozhodne jako žena dle toho, co vidí. Po čem touží. Co v danou chvíli cítí. Jaký má názor. A hřích je na světě.

Šestý verš také nenápadně schovává, že muž byl celou dobu s ženou. Pro samostatný příběh je tedy jedno, jestli dala ovoce žena muži nebo muž ženě². Oba byli spolu. Oba chtěli být jako Bůh. A možná už ani neslyšeli, že to znamená znát dobré i zlé. A tak poznali i zlo.

Výkladově

Další přečtu a okomentuji z Překlada s výkladem, str. 36 a 37:

Závěr

Příště budeme v příběhu pokračovat i s tímto dnešním úvodem.

I komentář zdůrazňuje, co ukazuje již biblický text: Je třeba znát. Vědět. Přečíst. Být poučen. Ne mít názory. Ne dát na to, co si myslím, co vidím. Co mě láká a připadá mi jako dobrý nápad. Je potřeba předložit argumenty, fakta. Jako to nejprve žena vůči hadovi udělala - a jak snadno se tak vyhnula pokušení! V druhém kole už dala na to, co vidí. Ne na to, co ví. Natožpak na poslušnost Boží. A muž úplně stejně.

² Avšak v kontextu předchozího oddílu je nápadným tématem možnst, že had oslovuje ženu jakožto muži podřízenou. Tu poníženou, ačkoli je nám pomocí rovnou, svým pojmenováním - ještě odvozeným od muže. Možná kdyby muž nepojmenoval ženu a tak si ji nepodřídil, vzdorovala by hadovi/pokušení i dál...

Evangelíkům by pak tato slova měla znít zcela nudně. Protože samozřejmě. Českobratrská církev evangelická navazuje na reformovanou helvétskou tradici. Bývala „církví písmáků“. Tak obě zdůrazňují nezbytnost a prospěšnost rozumového porozumění, pochopení. Obě upřednostňují znalosti před dojmy a prožitky. Právě jako to klíčové sloveso dnešního oddílu: s-k-l.

Člověk má rozumět, má rozvažovat. Nejen nad vnějším světem, ale i nad svými vlastními myšlenkami. Čímž jsme opět velice blízko buddhistické tradici. Jinak moudrost a tak správné rozhodnutí a tak úspěch prostě nejsou možny.

Neboli člověk nemá rozhodovat, co je dobré a co zlé. Není toho schopen. To je soud, který patří Bohu. Bohužel to každý člověk znovu a znovu dělá. Až na pár výjimek. Porušením Božího slova se člověku splnilo přesně to, co nám bylo slíbeno: Poznali jsme zlo.

Avšak již v této části příběhu Sebevyhnání z ráje čteme i naději: Rozvažování a hloubání, znalosti a poučení vedou k moudrosti. Moudrost pak vede zpět k Bohu. Tím, že se člověk vzdá ovoce, které tak samozřejmě jí. A vrátí je zpět do rukou Božích.

Píseň: EZ182 - Pán Bůh je síla má + **modlitba Páně**
Rozhovor